

เสวนาพิเศษหัวข้อ “บัณฑิต 5.0 ของคณะเศรษฐศาสตร์ มช.”

วันพุธที่ 27 ตุลาคม 2564 เวลา 09.00 – 11.30 น.

วิทยากร: ศาสตราจารย์ ดร.วรเวศน์ สุวรรณระดา และคุณสมศักดิ์ วงศ์ปัญญาถาวร

ประเด็นเสวนา:

- Next normal in Education: ความท้าทายที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในภาคการศึกษา
- การปรับตัวและทิศทางของมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงยุค Disruption และ Next Normal

● 6 เรื่องที่สำคัญต่อภาคการศึกษา

การศึกษาหลังโควิดจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Mega Trend) ภาคการศึกษาต้องคำนึงถึง 6 สิ่งนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของประชากร สังคมสูงวัยมีมากขึ้น ประชากรมีอายุยืน ทำให้กลุ่มลูกค้าวัยเรียนลดลง มหาวิทยาลัยอาจจะเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่สนใจในการเพิ่มทักษะมากขึ้น
2. Digital Transformation driven by COVID-19 ทุกคนต้องใช้ IT ทำให้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เกิดการเรียนออนไลน์มากขึ้น
3. รูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปใช้ IT มากขึ้น WFH ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นลูกจ้างในบริษัทเท่านั้น เกิดการเปลี่ยนงาน ทำธุรกิจส่วนตัว หรือเข้าออกงานบ่อย
4. วิถีชีวิตคน ช่วงเวลาการทำงานในชีวิตมากขึ้น ทำให้คนต้องทำหลายสิ่งพร้อมกัน การเรียนรู้จำเป็นต้องเพิ่มขึ้น อายุเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องเรียนหรือเพิ่มทักษะใหม่ๆ การศึกษาแบบ reskill , upskill ได้รับความสนใจมากขึ้น
5. Global Mega Trend โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ก่อให้เกิดโอกาสและอุปสรรค มหาวิทยาลัยต้องปรับเปลี่ยนให้ทัน และเข้าไปมีบทบาทในเรื่องต่างๆตามความเชี่ยวชาญ
6. ปัญหาภายในประเทศ ปัญหาสาธารณสุข เช่น ความยากจน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ภาคการศึกษามีส่วนร่วมทางวิชาการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นโอกาสในการปรับตัว (Reposition)

● Next normal เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและการศึกษาอย่างไร

1. เทคโนโลยี รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ ส่งข้อมูลได้มากขึ้น
 - Mobile Banking ทำให้แบงก์พานิชผู้ระบบใหม่ไม่ได้ ,Cryptocurrency เกิดระบบการโอนเงินแบบใหม่, Platform สามารถกระจายข้อมูลทั่วถึง องค์การใช้ platform ในการบริหารจัดการ, สังคมออนไลน์, Ai
 - ธนาคารกลางมีความสำคัญลดลง ระบบการเงินเปลี่ยนแปลงและตัวกลางการเงินที่เปลี่ยนไป
 - เกิดเงินสกุลใหม่

2. Effective IT ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ (BIG DATA) เป็นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลจริงสนับสนุน
3. สถาบันการเงินไม่สามารถรองรับบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ได้เหมือนเดิมจากจำนวนธนาคารที่ลดลง
4. หลักสูตรเดิมไม่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เช่น เงินดิจิทัลการชำระเงิน Data Analytic การเงินระหว่างประเทศ
5. จำนวนนักศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัยลดลง เนื่องจากมีทางเลือกในสถาบันมากขึ้น แต่ตลาดนักศึกษาจีนเป็นกลุ่มเป้าหมายทดแทนนักศึกษาในประเทศได้ เพราะถูกกีดกันการศึกษาต่อในสหรัฐและยุโรป คณะควรใช้เป็นโอกาสในการหากลุ่มลูกค้า

● **ประเด็นเสวนา: ลักษณะบัณฑิตในยุค Next Normal**

คุณลักษณะของบัณฑิตต้องมีความพร้อมเนื่องจากการใช้ชีวิตที่ยาวนานขึ้น เปลี่ยนอาชีพตลอดชีวิตหลายครั้ง

1. บัณฑิตต้องเรียนรู้เพื่อที่จะเรียนรู้ไปตลอดชีวิต คือการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เป็นเพื่อให้ทันความเปลี่ยนแปลงจาก IT ที่รวดเร็วเกิดโอกาสให้แสวงหาความรู้ เรียนได้ทุกเวลา มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้างทักษะการเรียนรู้ในหลักสูตรให้รอบด้าน หลักสูตรต้องวาง position ให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อสร้างคุณค่าความแตกต่างให้กับนักศึกษาจากการเรียนด้วยตนเองในโลกออนไลน์ ให้เป็นบัณฑิตตามที่หลักสูตรต้องการ
2. เรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงเศรษฐศาสตร์สู่ทักษะอื่น ๆ เข้าใจศาสตร์อื่น ๆ ร่วมด้วย เพื่อเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ (การบูรณาการ) หลักสูตรสร้าง plug in ให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่นได้
3. ทักษะการสื่อสาร (Communication in Economics) เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

● **ประเด็นเสวนา: ทักษะและองค์ความรู้ที่นักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่พึงมีในยุค Next Normal**

1. บัณฑิตในยุค Next normal ต้องมี soft skill ที่แข็งแกร่งและ Technical skill ที่ทันสมัย
 - ทักษะการอ่านเขียน presentation 5-10 นาที
 - ทักษะการวิเคราะห์ วิจัย การทำ startup
 - Digital literacy, Data analytic
 - รู้รอบด้านทันเหตุการณ์ เป็นนานาชาติ พร้อมทำงานทุกที่
 - มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา กระตือรือร้น รวดเร็ว teamwork
 - ทำงานภายใต้แรงกดดันได้ แก้ปัญหาได้ดี สามารถคิดด้วยตนเองได้
 - คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
 - มีความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่าสร้างความแตกต่าง
 - พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ยืดหยุ่นเรียนรู้สิ่งใหม่เร็ว

2. เศรษฐศาสตร์ ยังมีความสำคัญมาก เป็นฐานการวิเคราะห์ต่อยอดในประเด็นต่าง ๆ ในการทำนโยบาย หรือการวิเคราะห์เศรษฐกิจ การบริหารการเงิน การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงเงินดิจิทัล ที่จะมาในอนาคต แต่เศรษฐศาสตร์อย่างเดียวไม่พอต้องควบคู่กับทักษะที่จำเป็นด้านอื่น ๆ เพราะโลกมี ความผันผวน V (Volatility) ความไม่แน่นอน U (Uncertainty) ความซับซ้อน C (Complexity) และความคลุมเครือ A (Ambiguity) มากขึ้น
3. โจทย์เศรษฐกิจโลก ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์แบบเดิม ภาพรวม เพื่อนำมาสู่ข้อเสนอแนะแบบ one side fit all ไม่ตอบโจทย์ จำเป็นต้องวิเคราะห์รายละเอียด เช่น การวิเคราะห์เศรษฐกิจเชิงพื้นที่ พฤติกรรมผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องใช้ ข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น องค์กรใหญ่วิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมลูกค้าที่ซื้อสินค้า online ที่จัดเป็นระบบราย Transaction
4. ปัจจุบันข้อมูล LOT มีมากขึ้น เช่น ข้อมูลดาวเทียม สำหรับการติดตามสภาพอากาศ การเพาะปลูก มีเผยแพร่มากยิ่งขึ้น ทั้ง gistda และของต่างประเทศอย่าง <https://www.noaa.gov> การ coding เพื่อดึงข้อมูลมาใช้จะเป็นประโยชน์มาก หากทำงานแบบอัตโนมัติ วิเคราะห์สินเชิ้อรายลูกหนี้เพื่อวิเคราะห์ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง กลุ่มที่ศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การทำนโยบายที่ชี้เป้าได้ตรงจุดมาก ยิ่งขึ้น
5. Data analytics (การเขียน coding เพื่อจัดการข้อมูลขนาดใหญ่และเทคนิคการวิเคราะห์ต่าง ๆ) เนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัย มากยิ่งขึ้น ช่วยรองรับการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ <https://datascience.cmu.ac.th/curriculum/a2>
6. ทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อรองรับรูปแบบการทำงานแบบใหม่
7. เทคนิคในการนำเสนอ สั้น กระชับ
8. ทักษะในการทำสื่อต่างๆสำหรับโลกโซเชียล การทำคลิปการทำเว็ป
9. ภาษา
10. Growth mindset เพราะโลกหมุนเร็วต้องพร้อมปรับตัวอยู่เสมอ
11. สามารถบริหารเวลาตัวเองได้

● **คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตมหาดบัณฑิต ควรเพิ่มเติมทักษะใดจากระดับปริญญาตรี**

1. ความรู้ในการต่อยอดและประยุกต์ใช้จากระดับปริญญาตรี
2. เพิ่มการมองตลาดนักศึกษาต่างชาติ
3. ความเป็นนานาชาติของหลักสูตรรวมถึงหลักสูตรไทยที่มีบรรยากาศความเป็นนานาชาติสามารถแข่งขันระดับนานาชาติได้
4. สำรวจความต้องการของนักศึกษาที่มาเรียนว่าทำไมเลือกมาเรียน เพื่อหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ว่ามองเห็นอะไรเป็นจุดแข็งของหลักสูตร
5. เน้น Micro, Macro, Political analysis, Data analysis ที่เป็นเครื่องมือหลักของนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ เพิ่มเติมด้วยเครื่องมืออื่นๆตามยุคสมัย trend ของโลก
6. หลักสูตรจำเป็นต้องหา position ตนเองและความต้องการของผู้เรียน

● **ประเด็นเสวนา: ข้อเสนอแนะการปรับปรุงหลักสูตร**

1. ปรับ/เพิ่มวิชาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อม เช่น การเงินการชำระเงินดิจิทัล การบริหารสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Management) Data Analytic SQL, python เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม การเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance) เศรษฐศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเสนองาน รวมทั้งเพิ่มทักษะการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอเชิงนโยบาย
2. เพิ่มการสอนที่เน้นภาคทฤษฎีผสมกับภาคปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตที่จบสามารถทำงานได้จริง
3. แบบฝึกหัดบริหารเศรษฐกิจมหภาค เมื่อขึ้นดอกเบี๋ย เพิ่มการขาดดุลการคลัง กระทบตัวแปรเศรษฐกิจต่างๆ อย่างไรบ้าง เช่น GDP CPI Current A/C เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ผลจากการใช้เครื่องมือต่าง ๆ และผลสะท้อนต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในและภายนอกของระบบเศรษฐกิจ
4. คณะฯ ร่วมมือกับผู้ประกอบการส่งไปทำงานในสถานประกอบการและมอบหมายงานวิจัยเชิงลึกตามที่ผู้ประกอบการสนใจ เป็นเงื่อนไขในการจบการศึกษา โดยอาจารย์ของคณะฯ เป็นที่ปรึกษาร่วมกับผู้ประกอบการ
5. สร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยในและต่างประเทศเพื่อจัดตั้งโปรแกรมออนไลน์บางวิชาแบบที่ใช้ร่วมกันได้
6. ทำปริญญาโท 2 คณะฯ และ/หรือทำปริญญาโท 2 มหาวิทยาลัยกับต่างประเทศในยุโรป/สหรัฐอเมริกา
7. เปิดวิทยาเขตสัจจราษฎร์ข้ามจังหวัด เช่น ที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรดิตต์ (รวม น่าน แพร่ พิชณุโลก)
8. หลักสูตร re-skill , หลักสูตรเรียนสะสมหน่วยกิต ครบแล้วค่อยมารับปริญญาโท
9. มีงานวิจัยรองรับ นศ. ป.โท เป็นผู้ช่วยระหว่างเรียนโท (ปกติ) และให้ทุนเรียนต่อระดับปริญญาเอก หากมีผลการเรียนที่ดี
10. ควรลดเวลาให้สั้นลงหรือไม่ นักศึกษายังสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อสารออนไลน์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากทั่วโลก
11. รัฐบาลมีข้อจำกัดด้านการคลังในการสนับสนุนงบประมาณแก่สถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาจะต้องหาเลี้ยงเลี้ยงตัวเองให้รอดช่วงต่อไป เช่น มีหลักสูตร non-degree ที่เน้นทักษะมากกว่าปริญญา งานวิจัยเพื่อตอบสนองภาคเอกชน
12. ปรับหลักสูตรการสอนให้สอดคล้องภาวะแวดล้อมใหม่ เพื่อให้บัณฑิตเศรษฐศาสตร์สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้

- **ช่วงถาม-ตอบ**

นักศึกษาในหลักสูตรที่แตกต่างกัน หลักสูตรควรจัดการอย่างไรกับนักศึกษาที่ไม่ได้ตามที่หลักสูตรวางไว้

1. สร้างหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นรองรับได้ทุกสถานการณ์และทุกความเปลี่ยนแปลง เช่นในหลักสูตรไม่มีค่า ว่ากลุ่มวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถเลือกเรียนและออกแบบความรู้ได้ตามที่สนใจและเหมาะสมกับนักศึกษา (สร้าง combination) แต่มีการกำหนดวิชาแกนที่เป็นความรู้เนื้อหาที่สำคัญไว้ แต่หลักสูตรควรให้คำแนะนำแก่นักศึกษา (สร้างทางเลือกในหลักสูตร)
2. มีความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นตลอดเวลา ควรมีวิชา special topic เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้ trend ใหม่ ๆ มาสอนในหลักสูตร ทำให้หลักสูตรยืดหยุ่นมากขึ้น
3. สืบหาความเห็นจากผู้ใช้งานบัณฑิต ศิษย์เก่า ทำวิจัย ประชาคมในคณะ ทำหลักสูตรนำร่อง
4. หลักสูตรควรสร้างความรู้ความเข้าใจในทักษะต่างๆเพื่อต่อยอดจากความรู้เศรษฐศาสตร์โดยเปิดเป็นวิชาทางเลือกเพื่อเพิ่มวิชาชีพ เช่น startup (อาจไม่ได้สอนแต่มีวิชาคณะอื่นให้นักศึกษาเลือกเรียน) การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ หรือตลาดดิจิทัล การค้าออนไลน์ ผู้ประกอบการ

หลักสูตรภาคพิเศษผู้เรียนมีความหลากหลาย ควรปรับอย่างไรดีเพื่อเหมาะกับความรู้แบบ Reskill

Upskill

- เศรษฐศาสตร์เชิงปริมาณหรือทฤษฎีที่เข้มมากเกินไปอาจไม่เหมาะสม
- ควรเป็นความรู้ที่เน้นทักษะใหม่ ๆ และเน้นการประยุกต์ทำทนาย
- ควรตัดวิชา Econometrics ควรเรียน Technical tool ที่สังคมศาสตร์อื่นไม่ได้สอน เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน และสามารถเชื่อมโยงอธิบายเศรษฐกิจและสังคมด้วยมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ สามารถวิเคราะห์เศรษฐกิจและนโยบายรัฐบาลได้
- เพิ่มการ train นักศึกษาในการทำ Thesis/IS
- สร้างโครงสร้างหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรให้ต่างกันตามเป้าหมายการผลิตนักศึกษาให้ชัดเจนโดย

หลักสูตรภาคปกติ ให้เน้น Econometrics เป็นจุดเด่น เน้นวิชาการ สร้างนักเศรษฐศาสตร์ที่รู้จักส่วนหลักสูตรนานาชาติ ให้ทำเหมือนภาคปกติ ให้สอดคล้องกับนักศึกษาที่เข้ามาเรียนในหลักสูตร

การเรียนออนไลน์สามารถทดแทนการเรียนในห้องได้หรือไม่

- ไม่สามารถทดแทนกันได้ แต่ผู้สอนให้เพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษารายคนเพิ่มเติม เพื่อให้ให้นักศึกษามีช่องทางในการสอบถามเพิ่มเติม
- เน้นการอภิปราย ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนน่าสนใจและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

การจัดสรรที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ให้เป็นอิสระของนักศึกษาและอาจารย์ได้เลย ตามความถนัดของอาจารย์

การนำเสนอ ตีพิมพ์ผลงานวิชาการ

- หลักสูตรมีเงินสนับสนุนให้นักศึกษาในการไปนำเสนอและตีพิมพ์ผลงาน (กำหนดวงเงิน)
- มีการสนับสนุนทุนวิจัยบางส่วนให้นักศึกษา

ทักษะสำคัญในมุมมองธนาคารแห่งประเทศไทย

1. มีผลการทดสอบภาษาอังกฤษผ่านตามเกณฑ์
2. หลักสูตรปริญญาโท ภาคปกติ ควรเป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาทางวิชาการและงานวิจัย
3. เน้นความรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานและสามารถใช้เครื่องมือเป็นและรู้ว่าต้องใช้เครื่องมือใดในสถานการณ์ใด